itinerari rodoreda

ARACELI FERRER

El dissabte, 25 d'octubre, va tenir lloc l'acte de cloenda de la Tardor literària que, com en les últimes edicions ja és habitual, consisteix en una sortida col·lectiva a un indret relacionat amb el tema o algun autor que ha estat protagonista de les trobades. Enguany, i amb motiu del centenari del naixement de Mercè Rodoreda, efemèride celebrada arreu del país de manera molt notòria al llarg de tot l'any, aquesta autora, la més internacional de la literatura catalana, ha estat la figura entorn la qual, a excepció feta d'una aproximació, en una sessió, a Agustí Bartra, nascut també el 1908 i amb una trajectòria personal paral·lela per raons òbvies, s'han programat totes les dissertacions a càrrec d'estudiosos qualificats sobre el personatge.

L'itinerari proposat ha estat, per tant, el rodoredià més urbà, pels barris barcelonins de Sant Gervasi i Gràcia, potser perquè l'itinerari de Romanyà de la Selva ja s'havia fet fa uns quants anys, si bé en aquella ocasió organitzat pel Patronat de Cultura de l'Ajuntament de Mataró, i hauria suposat una repetició per a molts dels participants. Per altra banda, aquest itinerari permetia fer un recorregut per l'escenari vital, més enllà de l'estrictament geogràfic, que va deixar l'empremta més profunda en l'autora i que plana en tota la seva obra, el seu paradís perdut, des de la seva infantesa fins a la darreria de la seva vida, quan, després del desarrelament brutal de l'exili, retorna per recuperar el paisatge dels seus orígens, ni que sigui en estades ocasionals a Barcelona, tota vegada que on va fixar la seva residència va ser a Romanyà.

Monument dedicat a Mercè Rodoreda a la plaça del Diamant de Barcelona

La ruta es va iniciar al carrer Manuel Angelon, carrer on l'escriptora va viure de petita, al barri de Sant Gervasi, a tocar del carrer Balmes que, en aquella època era una riera. No existeix cap vestigi de la casa-torre i a l'espai que ocupava hi ha un edifici industrial, gris, anodí, a la façana del qual ningú -on són les institucions més nostrades?- s'ha dignat a posar una placa en referència a l'autora. Primer desencant de l'odissea urbana que acabàvem d'iniciar. Contrast aclaparador: l'aparició de l'avi Gurguí, imaginatiu, amb el seu monument extravagant a "Sant" Jacint Verdaguer al mig del jardí i el ritus dominical de la pujada a la torratxa amb la seva néta per hissar la senyera. Aquell avi, definitiu en el modelatge de l'escriptora. Omnipresent i compensant amb escreix la manca d'escolarització de la seva néta. I flors, moltes flors, jardins de "cases de senyors" i "el" jardí dels marquesos de casa Brusi, que Rodoreda traslladarà al jardí literari dels Valldaura de *Mirall trencat*. I, la Mercè, devoradora de lectures.

Segona parada: el Parc de Monterols, una part dels jardins de la mansió dels marquesos. Actualment, un petit oasi a tocar de l'artèria sorollosa del carrer Balmes. I, allà, tancant els ulls, podíem sentir l'ensulsiada del món idíl·lic de la casa dels Valldaura i dels petits móns particulars que va arrossegar la guerra civil.

Ara tocava fer incursió en el breu món escolar de la nena Rodoreda. Allà, en una cruïlla veïna de la Ronda General Mitre, vàrem haver d'imaginar-nos (tampoc cap indicació de l'itinerari rodoredià a la ciutat -quin itinerari?-) la ubicació d'aquella escola, regentada per dues germanes, filles de militar, on va clavar-se set vegades seguides el llacet de les quatre barres que una companya més gran li

L'emblemàtica plaça del Diamant desdiu molt de la mítica imatge que en tenen els lectors abans d'haver-la vist per primer cop. Només el monument dedicat a l'autora, amb la força simbòlica del crit alliberador, aconsegueix connectar-nos amb la Colometa

anava arrencant una vegada rere altra. "Sempre més, quan m'han arrencat el llacet simbòlic de les quatre barres, he tornat a posar-me'l encara que hagi estat aguantant-me les ganes de plorar" (*Auto-retrat,* p.31)

A mig matí, vàrem fer cap al Parc Güell i, a la plaça central, vàrem llegir alguns textos de *Viatges i flors* i, ineludiblement, un fragment autobiogràfic, reproduït a *Autoretrat* (p.132): "Però més fort que tot hi ha el record de l'enigma del Parc Güell, on vaig perdre una cosa: em van renyar molt per haver-la perduda, i de tan astorada que estava no vaig saber mai què va ser el que havia perdut. (...). La meva mare m'havia renyat, el meu pare m'havia mirat molt seriós, el meu avi estava trist." I amb aquesta afirmació tan rotunda i críptica, vàrem abandonar el parc, tot fent especulacions sobre l'enigma en qüestió.

La següent fita va ser el passatge Camil Oliveras, un racó insòlit en la Barcelona d'avui en dia, on sembla que no hagi transcorregut el temps, i que ens va transportar a l'ambient que Mercè Rodoreda recrea en *El carrer de les Camèlies.* Un carrer de casetes baixes amb un reixat de jardí, com el que va presenciar l'abandó de la protagonista de la novel·la.

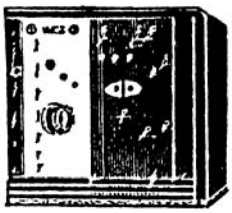
Després, cap a la Plaça del Diamant, l'emblemàtica plaça, que -no cal enganyar-se- , desdiu molt de la mítica imatge que els lectors de la més popular novel·la de Rodoreda en tenen abans d'haver-la vist per primer cop. Només el monument dedicat a l'autora, amb la força simbòlica del crit alliberador, aconsegueix connectar-nos amb la Colometa, esdevinguda ja Natàlia. I, sota la plaça, deixem el reducte dels refugis antiaeris, record vivent de l'horror de la guerra. Pels carrers que encara conserven l'aire popular del barri de Gràcia, arribem al carrer Montseny, on l'autora localitza el pis que la Colometa i en Quimet habiten quan es casen. Des d'aquí traiem el cap al carrer Gran de Gràcia, per veure on estava situat l'antic Cafè Monumental on van celebrar el banquet del casori, avui convertit en un gran supermercat a l'ús.

Finalment, als jardinets de Gràcia, a tocar d'"un banc davant de dues estàtues mig ajagudes" on un dia es va asseure la Colometa, "sense pensar res" vàrem acomiadar-nos, després d'haver gaudit d'un matí de dissabte enriquidor i amable. Suplement: el plaer d'haver-nos pogut regalar les oïdes, al llarg del matí, amb els diferents accents de la nostra parla, gràcies a la participació d'alumnes universitaris d'en Llorenç Soldevila, originaris d'arreu del nostre país. I tot, servit amb el mestratge d'en Llorenç. Gràcies.

CV CAN VALLS
ELABORACIÓ, QUALITAT I TRADICIÓ
Carrer Gran, 39
Tel./Fax: 93 797 02 07
08310 ARGENTONA
canvalls@telefonica.net
CANSALADERIA
CARNISSERIA
XARCUTERIA
FRUITERIA

mi ma 't
roba interior home / dona / nens
moda dona complements
c. Sant Miquel, 13. Tel. 93 756 05 00
08310 Argentona

FORN DE PA I PASTISSERIA
Martí

TINTORERIES
Vigatà
SUPERNETEJA
EN SEC
ANT-CATIFES
PELL
CARRER GRAN, 23-TEL.7910703
ARGENTONA